

کارآفرینی روستایی تنها به معنای ایجاد اشتغال برای قشر عظیم روستاییان نیست. بلکه می‌تواند گامی باشد در راستای توسعه روستایی - که به گفته بسیاری از صاحب‌نظران امر توسعه هم‌ارزش با توسعه اقتصادی است. بنابراین پرداختن به تأسیس شرکت‌هایی روستایی، توسعه صنایع تبدیلی و توسعه و ترویج تعاونی‌ها و خدمات کشاورزی اقدام مطلوبی در جهت نیل به هدف توسعه روستایی و کارآفرینی است. تجربه بسیاری از کشورهای فقیر پرجمعیت که طیف وسیعی از جمعیت آنان را روستاییان و کشاورزان تشکیل می‌دهند بیانگر این نکته است که توجه به مقوله کارآفرینی و توسعه روستایی می‌تواند از میزان مهاجرت روستاییان به شهرها بکاهد و زمینه‌های اشتغال، رفاه و پیشرفت آنان را در همان روستای محل سکونتشان فراهم آورد. بررسی‌ها و مطالعات نشان داده، اگر در سطح کلان جامعه به این مقوله بها داده شود و بسیاری از امکانات رفاهی و خدماتی فراهم‌آمده برای شهرنشینان در اختیار روستاییان نیز قرار گیرد از مهاجرت روستاییان به شهرها کاسته خواهد شد. شاید به جرأت بتوان گفت یکی از مهمترین ریشه‌های بیکاری، رشد بی‌رویه جمعیت و افزایش فقر و فساد در جامعه امروز مهاجرت روستاییان به شهرهاست. از طرفی، جوان روستایی بیکاری که به امید یافتن شغلی مناسب راهی شهر می‌شود پس از رویارویی با مشکلات شهرنشینی دچار سرخوردگی می‌شود و ممکن است برای تأمین معیشت خود به مشاغل کاذب و نامناسب رو بیاورد. بنابراین در شرایط فعلی پرداختن به توسعه کشاورزی، حمایت از کشاورزان و تولیدکنندگان روستایی به شیوه‌های متعدد (از قبیل حمایت مالی و اعطای وام‌های کم‌بهره‌ی طولانی‌مدت)، تشویق و تجلیل از تولیدکنندگان برتر و نمونه در سطح جامعه و معرفی آنها به روستاییان، افزایش تعداد تعاونی‌ها و تشویق روستاییان برای عضویت در تعاونی‌ها و بهره‌مندی از تسهیلات این نهادها و حمایت از کارآفرینان روستایی (که در حوزه‌های مختلف از جمله دامداری، باغداری، کشاورزی و خدماتی دست به نوآوری زده و فرصت‌های بیشماری را از نظر شغلی و غیره برای جوانان روستایی فراهم می‌کنند) گامی است که تبعات اقتصادی و اجتماعی ناشی از آن در آینده‌ی نزدیک نمود می‌یابد و می‌تواند زمینه خودکفایی در تولید بسیاری از محصولات، کاهش بیکاری و بهبود وضعیت اقتصادی کشور را فراهم آورد. توسعه شرکت‌های توسعه شرکت‌های روستایی و حمایت از راه‌اندازی آنها و افرادی که قادرند در این بخش‌ها سرمایه‌گذاری کنند یا طرح‌های نو و سودمندی دارند، فرصت‌های شغلی بسیاری برای جوانان روستایی و نیز جوانان شهری به وجود می‌آورد. این راهکار نه تنها در توسعه کارآفرینی و روستایی بلکه مهم‌تر از آن در توسعه پایدار کشور تأثیری شگرف خواهد داشت. روستایی و حمایت از راه‌اندازی آنها و افرادی که قادرند در این بخش‌ها سرمایه‌گذاری کنند یا طرح‌های نو و سودمندی دارند، فرصت‌های شغلی بسیاری را برای جوانان روستایی و نیز جوانان شهری به وجود می‌آورد. این راهکار نه تنها در توسعه کارآفرینی و روستایی بلکه مهم‌تر از آن در توسعه پایدار کشور تأثیری شگرف خواهد داشت. از عوامل تأثیرگذار در توسعه کارآفرینی روستایی، می‌توان به توانمندسازی زنان و دختران روستایی و عشایری و نیز ایجاد انگیزه برای خوداشتغالی و کارآفرینی اشاره کرد. اگر زنان و دختران روستایی که قشر عظیم جمعیت روستاها و به همان نسبت جمعیت کشور را تشکیل می‌دهند به سمت کارآفرینی سوق داده شوند و روحیه کارآفرینی و مشارکت اجتماعی در آنها تقویت شود. نیل به توسعه روستایی که زیرمجموعه توسعه پایدار کشور است سریع‌تر محقق خواهد شد << >>. توانمندسازی زنان و دختران روستایی با هدف ترویج کارآفرینی << >> الف. ضرورت اجرایی این طرح زنان و به‌ویژه زنان روستایی در تلاش‌های خود جهت کارآفرینی با موانع اقتصادی و اجتماعی روبه‌رو هستند. بنابر تحقیقات انجام‌شده در فائو بیش از ۷۵ درصد از جمعیت فقیرترین کشورهای جهان در مناطق روستایی زندگی می‌کنند و این در حالی است که ۷۰ درصد از جمعیت فقیر جهان را زنان تشکیل می‌دهند و در مجموع سه‌چهارم مرگ‌ومیرهای ناشی از فقر اقتصادی و غذایی متوجه زنان و دختران است. به بیانی، چهره فقر بیش از آنکه روستایی باشد، زنانه است. دلیل فقر اقتصادی و اجتماعی بانوان روستایی دست‌رسی کم به مدرسه، شغل، درآمد مناسب و نیز برخوردار نبودن از جایگاه اقتصادی و اجتماعی شایسته است. در این زمینه ایجاد فرصت‌های برابر از طریق اصلاح ساختارهای اجتماعی و فرهنگی برای این قشر آسیب‌پذیر امکان‌پذیر است. ب. اهداف و پیامدهای حاصل از طرح با ایجاد بستر مناسب برای توانمندسازی زنان و دختران روستایی و عشایری کشورمان هدف کلان و حائز اهمیت با عنوان بهره‌مندی مناسب از نیروی عظیم این قشر محروم در توسعه پایدار محقق می‌شود. این هدف با اجرای برنامه‌های آموزشی در روستاها و مناطق محروم روستایی عملی خواهد شد. در جریان این فرآیند (توانمندسازی) اهداف مقطعی و جزئی دیگری نیز در میان این قشر تحقق می‌یابد که به برخی از آنها اشاره می‌شود: • تقویت و بازآفرینی روحیه خلاقیت و نوآوری در میان زنان و دختران روستائین • متنوع‌سازی و افزایش تعداد مشاغل مرتبط با این گروه • افزایش توان فکری و علمی آنان در جهت تربیت نسل آینده • بالابردن میزان مشارکت آنان در تصمیم‌گیری‌های مدیریتی و برنامه‌ریزی در سطح روستا و بخش • بهره‌گیری مناسب و بهینه از توان بالقوه دختران جوان روستایی در مسیر سازندگی << >> کارآفرینی زنان و دختران روستایی در ایران طی چند سال اخیر << >> در سال‌های اخیر در زمینه توسعه و ترویج کارآفرینی زنان و دختران روستایی و عشایری اقداماتی انجام شده است. برگزاری دوره‌های آموزشی در برخی از روستاها همچون آموزش خیاطی، هنرهای دستی و قالیبافی و تربیت و آموزش زنان و مردانی از روستاها با عنوان مددکار ترویجی که به شکل داوطلبانه به ارابه کمک‌های فکری، فنی و مشاوره‌ای به روستاییان در زمینه‌هایی چون کشاورزی و دامداری می‌پردازند. به میزان قابل توجهی از مسایل و مشکلات این افراد می‌کاهد. برگزاری سمینارها، نمایشگاه‌ها و بازدیدهایی برای کشاورزان و روستاییان این آب و خاک همه و همه اقداماتی‌اند که در راستای توسعه کارآفرینی به‌ویژه برای بانوان انجام گرفته است. اجرای برنامه‌هایی از قبیل معرفی و تشویق تولیدکنندگان برتر و نمونه زن در سطح روستا و جامعه، حمایت از این افراد با اعطای وام و تسهیلات مالی و اعتباری دیگری که در صورت احراز جایگاه برتر به هر یک از این افراد تعلق می‌گیرد گام‌هایی است که تاکنون به منظور ترویج کارآفرینی و خوداشتغالی زنان در سطح روستاها کشور برداشته شده است.

<<< کارآفرینی روستایی و زنان کارآفرین روستایی در چند کشور جهان >>> الف. فیلیپین و مشارکت زنان و دختران در توسعه روستایی تشکیل باشگاه بهینه‌سازی روستا؛ انجمن بهینه‌سازی در سال ۱۹۳۴ میلادی توسط سازمان ترویج این کشور تشکیل شد. این انجمن با استقبال چشمگیر روستاییان مواجه گردید. از اهداف این باشگاه ایجاد تشکلی از زنان و دختران روستایی برای توسعه روستای خود و بالابردن اعتماد به نفس افراد عضو باشگاه بوده است. در این باشگاه مهارت‌های مورد نیاز جهت شکل‌گیری شخصیت به آن‌ها آموزش داده می‌شود تا در مسیر تحقق هدف توسعه و ایفای دیگر نقش‌های محوله (از جمله همسر بودن و مادر بودن) فعال باشند. ب. بنگلادش؛ تحول در نظام بانکداری گامی در جهت توسعه اقتصادی جیمز النسا، زن سی‌وهشت‌ساله خانه‌داری بوده که زنی شاعلی تبدیل شده است. او در یکی از روستاهای کشاورزی واقع در شمال داکا - پایتخت بنگلادش - زندگی می‌کند. این زن به روستاییانی که هنوز از جاده‌های خاکی برای رفت و آمد استفاده می‌کنند، خدمات مخابراتی ارائه می‌دهد. تلفن که برای بسیاری از ثروتمندان بنگلادش امتیاز محسوب می‌شود به این زن روستایی که چهار فرزند دارد، کمک می‌کند سود معقولی از مرغداری‌اش به دست بیاورد. به کمک تلفن همراه، او می‌تواند از قیمت جوجه‌ها در بازار مطلع شود. او پس از گرفتن وام از گرامین‌بانک این تلفن را خریداری کرد. یکی از چهار اپراتور تجاری تلفن‌های همراه بنگلادش گرامین‌فون است که با اعطای تلفن همراه به زنان فقیر روستایی گام شگفت‌انگیزی برداشت و از این طریق نسبت به کمپانی‌های دیگر پیشگام شد. گفتنی است، این شرکت اپراتورهای تلفن همراه خود را از میان وام‌گیرندگان بانک گرامین انتخاب می‌کند. این افراد استعداد شغلی خود را به نحو عالی به اثبات رسانده‌اند و با بازپرداخت به موقع وام، اعتباری کسب کرده‌اند. برای روستاییان این منطقه تلفن وسیله‌ای لوکس نیست؛ ابزاری است برای توسعه اقتصادی سرزمینشان. پروفیسور محمود یونس مبتکر طرح بانک گرامین است. این بانک در سال ۱۹۸۳ توسط وی تاسیس شد. دکتر یونس شیوه اعطای وام را با دادن وام به افراد بسیار فقیر دستخوش تحول کرد. با چنین روشی که مبتنی بر وام‌های گروهی است، او توانست بسیاری از افراد محروم را قادر کند که از طریق کارآفرینی، بر فقر مضاعف و خانمانسوزشان غلبه کنند. این وام‌گیرندگان مردان و زنانی بدون زمین هستند که بایستی برای دریافت وام بدون وثیقه گروه‌های پنج‌نفره تشکیل دهند. این وام‌ها برای انجام هر فعالیت درآمدزایی به کار می‌روند. پیش از دریافت وام افراد وام‌گیرنده بایستی دوره آموزشی یک تا دو هفته‌ای را درباره فلسفه بانک گرامین و قواعد و قوانین آن سپری کنند. پس از آن اعضای گروه قبل از به رسمیت شناخته‌شدن گروه آزمون می‌دهند. در خلال آزمون، اعضا باید کارکنان بانک را از صداقت و مجربیت خود مطمئن کنند و درک صحیح خود از مقررات و روش‌های بانک را به اثبات برسانند. وام‌های جمعی پرداخت‌شده برای صد نوع کار مختلف استفاده شده است >>> 1. Grameen Bank 2. پانویس‌ها >>> 3. Yunus: Grameen Phone پروفیسور محمود یونس مبتکر طرح بانک گرامین در سال ۱۹۸۸ م جایزه صلح بین‌المللی ایندیراگاندي را از رئیس جمهور هند در کاخ دهلی نو دریافت کرد >>> منابع >>> صابر، فیروزه "راه‌های توسعه کارآفرینی زنان در ایران، راه‌کارهای تواناسازی زنان در راستای برابری اقتصادی، اجتماعی و سیاسی در ایران"، تهران، انتشارات روشنگران، ۱۳۸۱. نجفی، میترا؛ "مجموعه مطالب ارائه‌شده در کارگاه آموزشی: تواناسازی زنان روستایی از طریق کارآفرینی"، وزارت جهاد سازندگی، معاونت ترویج و مشارکت مردمی، تابستان ۱۳۷۸. - اندیشه‌پردازان شریف؛ "بررسی برنامه‌ها و دستاوردهای چین در کارآفرینی و توسعه روستایی در دو دهه‌ی اخیر"، جهاد دانشگاهی سازمان همیاری اشتغال، اداره مطالعات و برنامه‌ریزی، اسفند ۱۳۸۲. - <http://www.corc.ir/portal/persian/>

نقل از: <http://www.iranasef.org/ShowArticle.asp?ID=440&txt=:>